

לפני 25 שנה

אנשי צמרת הציונים הכלליים (כיום הליברלים בליכוד), שישבו אז בממשלת בן-גוריון, למען הדחתו של שר-החינוך משה שרת. בשער האחורי של הגיליון, מתפרסמת הראשונה בכתבותיו של יחואל כשן, הכתב הכלכלי של השבועון, על מחנות-הכפיה בהן שהה כברית-המועצות. כשן תואר, הטבות בהן זכה כתוצאה מצעור שצויר את סטאלין.

בשער הגיליון: יוסף סטאלין.

גיליון "העולם הזה" שראה אור השבוע לפני 25 שנים, הקדיש את כתבת-השער למותו של יוסף ג'וגאשווילי ויפאריונו ביו" סטאלין. הכתבה סקרה את תולדות חייו של הרודן הסובייטי, שהחל דרכו בכתיבת ספר תיאולוגי בטיפלים, בירת גרוזיה, דרך תקופת מהפכנותו, מעמדו במהפיכה הרוסית, מאבקי ביליאן טרוצקי, תפיסת השילטון אחרי מותו של ולאדימיר איליין לנין, מילחמת העולם השנייה והמילחמה הקרה שכאה בעיקבותיה. "הקרה מיוחדת" של צוות כתבי "העולם הזה" הוקדשה לנושא תאונות דרכים בין מכוניות לבין רכבות, תוך הצגת האנדרלמוסיה השוררת בשמח זה. "רו"ח מיוחד", שפורסם השבוע לפני 25 שנים, פיענח את המאבק מאחרי הקלעים, שניהלו

יוסף סטאלין מת * הסקופ „המוזר" של עמוס אילון *

עורכי-הדין נגד מישטרת ישראל * בעלי הכלבים נגד

עיריית ירושלים * בן-גוריון מתחפש לבן-גוריון

העם

לא שמח, אבל

במשך חצי שנה היה מרבית אוכלוסיית ישראל במתח אנטי-סובייטי. אפשר היה לצפות כי תקבל בשימחה ידיעה שהטילה אבל כה כבד כברית-המועצות. המוזר היה כי לא זו הייתה התגובה. מן הרגע שהור ידע קול ישראל שסטאלין סבל משטף-דם במוח, ירדה שבת-תנועה רעיונית על הר מחנות היריבים במדינה.

רוב המאזינים, שהתרגלו לחשוב כי שום דבר אינו ישר כברית-המועצות היו בטור חים שסטאלין כבר מת. היו אפילו ש טענו כי מת עוד לפני כמה חודשים, לפני שהתפוצץ עניין הרופאים היהודים, שלא בא אלא לסלול דרך למאבק על הירושה. הידיעה על מות האדם שלט במישרין על גורל רבע העם היהודי, ושלעול היה לכבוש מרכזים יהודיים נוספים, מוטורדם ועד ירושלים, נתקבלה כימעט בשקט.

תושבי הארץ, שרבים מהם נולדו בר רוסיה, העריכו את שיעור קומתו של ה איש אולם ההתרחקות המהירה מברית המועצות — שהחלה בימי הטיהורים של שנות ה-30, הסכם ריבנטרופ-מולוטוב ומילחמת-פינלנד, נעצרה זמנית עם הכי רות גרומיקו והחלה שוב עם מישפט פראג — נתנה את אותותיה. מחנה המער ריצים את ברית-המועצות בלב שלם הצ טמק במידה רבה. בעיני רוב רובם של תושבי מדינת-ישראל לא היה יוסף סטא לין, אלא ראש מדינה זהה, ולא דווקא ידידותית.

עיתונות

אמת עיתונאית

כשהגיע שליחו המיוחד של הארץ, עמוס אילון, לרומא, מיהר להמציא לעיתונו בדרך האוויר שיחה מיוחדת עם עורכו הראשי של אוברסטורה רומאנו, עיתונה של קריית הוואטיקן. הארץ ייחס לידיעה חשיבות רבה, היות ועורכו של עיתון הוואטיקן ידוע כדוברת החילוני של המדי גיות הקתולית, מיהר להדפיס את הראיון בעמוד הראשון. הראיון כלל את הש פתם של חוגי הוואטיקן בדבר בינאום ירושלים.

אליאב סיימון, סופרה הישראלי של סוכי נות הידיעות האמריקאית יונייטד פרס, ראה את הידיעה והעבירה בטלגרפית למרכז הסיכנות. אולם יונייטד פרס היא כנראה סוכנות ידיעות זרה, שלא נתפתה לפר סם את הידיעה, הזרתה לנציגה ברומא לבקש אישור על הראיון ותוכנו.

התשובה שקיבל מרכז סוכנות הידיעות ברומא היתה מפתיעה מאד. מלישכתו של עורך אוברסטורה רומאנו הגיעה התשובה כי שום ראיון כזה לא ניתן, ועיתונאי בשם עמוס אילון לא נתקבל עליידו לראיון. יותר בטוח, כשקיבל אליאב סיימון

בספר זיכרונותיו של ניקיטה כרוש' ציב, שראה אור לפני כמה שנים, מועלית הטענה שסטאלין נורה במיטתו עלידי לאברנטי ברייה, ראש שירותי הביטחון הסובייטיים.

את הידיעה ממרכז יו.פ.י. הודיע את הדבר לעורך הארץ, גרשום שוקן. שוקן שיגר שאלתא אל עמוס אילון, בתשובה הסביר אילון, כי בעצם קיבל ראיון עם אחד ממזכירי המערכת, בעזרתו ביקש ראיון עם העורך הראשי. השיחה שהיתה ביניהם היתה בלתי-מחייבת ובלתי-רשמית, וביטא אה רק את דעתו של הדובר, ולא את מדיניות עיתונו או הוואטיקן.

היתה זו הפעם השנייה שאילון לא דייק ברשימותיו, מאז יצא לאירופה. הפעם הראשונה: הוא ניסה לראיון את הסופר הרוסי איליה אהרנבורג ענה קונגרט השלום בווינה. אהרנבורג בנה על כל שאלותיו של אילון: "איך לי מה לומר לך?" הארץ קרא לשיחה זו: אינטרוויו עם אהרנבורג.

בינתיים החל אילון לכתוב על שייט גונדולות בונציה, נושא בהחלט יותר בטוח.

מישטרה

שיטות נמרצות ומר

27 ראשים היו טרודים השבוע באותה בעיה: כיצד לתבוע את עלבונם מן ה מישטרה, שאסרה אותם ללא כל סיבה אחרי ההתפוצצות בחצר השגרירות הרוסית.

העצורים ששוחררו כעבור זמן קצר הסי תובבו במישרדים של עורכי-דין, כשה מלאי שאיתות נסם. "האם אי אפשר לר רוש פיצויים מן המישטרה?" שאל עזיר ירושלמי את עורכי-דינו, ושמע לצערו כי אין כל אפשרות כזאת. המישטרה יכולה לאסור כל אדם, להחזיקו במעצר 48 שעות, ולבקש משופט-שלום להוציא נגדו פקד דתי-מעצר לתקופה ארוכה יותר.

עורכי-דין אחד סבר כי מצא תחבולה

להביא בכל זאת את העניין לבית-המיש פט. התחבולה: בשעה שהמישטרה מבקשת פקודת-מעצר מן השופט, חייב קצין או שוטר להישבע כי יש הוכחות מצדיות את הדבר. הציע אותו עורך-הדין: להא שים את השוטר בשבועת-שקר. לא היה בידו כל שמץ של הוכחה שהצדיק את מעצר העצירים, שלא נאסרו אלא כדי להוכיח לעולם כי מישטרת ישראל נקטה שיטות נמרצות.

אמר עורכי-הדין: „אם לא נשים קץ לנהוג פסול זה עכשיו, מי ימנע בעד ה מישטרה לאסור מחר את 500 החברים של אגודת-עצירי-בעלי-חיים אם איזה משוגע יזרוק פצצה לבית-המטבחיים.”

חיות

זכויותיו של כלב

הודות לכלבו של שרגא קליין, תושב ירושלים, הצליחה עיריית ירושלים לפני כמה חודשים להגיע להחלטה אחת בתול דותיה, שנתקבלה פה-אחד כימעט (בהי מנעות חבר מועצה אחד): היא החליטה להשמיד את הכלב הנ"ל.

השבוע היתה לה הזדמנות להצטער על ההחלטה ההיסטורית הזאת. שהיתה גם הראשונה שנתקבלה במועצת העירייה החדשה, בראשותו של יצחק קריב.

מייד לאחר שהושמד הכלב, פנה בעליו לעורכי-דינו, אברהם מיכאלי, שהגיש תביעה נגד העירייה. טען מיכאלי: הכלב היה בעל רישיון, פקחי העירייה „שאסרו" אותו בבית-בעליו היו אשמים למעשה ב

* פקיד בנק „המזרחי", שבתוקף נסיו בות קואליציוניות הפך למשך תקופה קצרה לראש עיריית ירושלים.

** אביה של השחקנית רבקה מיכאלי.

השדרניות חנה בן-ארי ודינה פסקין (דורון)

„העולם הזה" 802 תאריך: 12.3.53

חטיפה ובשדית רכוש. העירייה שהחליטה להשמידו, פעלה בניגוד לחוק. הדורש מתן פסק-דין של שופט לביצוע ההשמדה.

העירייה שעשתה את המעשה לאחר ששכניו של קליין התלוננו על נביחותיו של הכלב, ולאחר שנערכה חקירה רבתי בעניין, כולל ביקור מומחים במקום, נאלצה לשמוע מפי השופט הירושלמי משה פרץ, כי נראה לו שהתובע צודק. לפי פשרה שהושגה נחייבה הנהלת העיר לר- כוש למר קליין כלב לפי בחירתו. ובנוסף לזה שלם גם את שכר הטיחה לפרקליטו.

מצריים

„זכור את כפר עבדו!"

הקפטן של חיל המהנדסים המלכותי סקר את הכביש הקצר, שאנשיו סיימו זה עתה את סלילתו, נאנח מתוך הרגשת הקלה. „זהו זה," העיר למפקד יחידת הליווי המשורינת שניצב לידו. „כפר אחד מטור נף פחות!"

היה זה לפני למעלה משנה, בסוף שנת 1951. ה„כפר המטונף" שחיילי הוד מלכותו מחקו מעל פני המפה היה עבדו, קומץ ביקתות עלובות שעמדו מול מיפעל הזי- קוק שסיפק מים למחנות הצבא הבריטי, לא הרחק מאיסמעיליה, באיזור תעלת סו- אץ. במשך השבועות שחלפו מאז פרצו התקפות הבלתי-סדירים המצריים באיזור, שימש הכפר מחסה לצלפים שארבו לאנשי המיפעל ולהתכורה ממנו אל הכביש ה ראשי.

עתה נימתח קו ישר של זפת מן המיפ- על עד הכביש: משני צדדיו נערמו הרי סות הביקתות. התושבים עזבו, חיפשו מיקלט בערי האיזור או גנדו מערבה, אל פנים מצריים. הכפר עבדו הפך רק שם ציון של מקום יישוב אשר חזל מהיות.

מוכנים עוד פעם. אולם בקרב הסו- דנטים ואנשי יחידות הקומנדו המצריים, הפך כפר עבדו לסמל, לשם דבר. „זכור את כפר עבדו!" הפכה סיסמה בכל הפי גנה קואליציונית נגד האנגלים. אולם הזכי רון דהת. מאורעות תשובים יותר תפסו את מקום הכפר הקטן בהתעניינות ההמונים.

עם עלות גנראל נגיב לשילטון, שוב צץ שם הכפר בחיים הציבוריים. אחדים מוותיקי יחידות הקומנדו תבעו כי הקי רבת הכפר לא תהיה לשווא. השילטון החדש היה מעוניין לטפח אידיאלים של מאבק והקרבה — והכפר עבדו שוב הרי צב כסמל המאבק הלאומי. לפני שבוע המו שוב אדמות הכפר הנטוש מרוב קהל בין הנוכחים: קציני צבא ואורחים מכר בדים, שבאו לחזות בטכס החיאת הכפר עבדו. בכניסה לשורות בתי-האבן החד- שים, שהוקמו לא רחוק מחורבות הביק תות, הוצב לוח עץ גדול, עליו ניתלו מפ- תחות נוצצים. היו אלה מפתחות הבתים החדשים שניבנו עליידי הממשלה לשכן בהם את פליטי הכפר ההרוס.

אנשים

● כשהופיע במסיבת פורים של עובדי משרד לאש-הממשלה איש הדומה לראשי הממשלה, הופתעו הנוכחים לקבוע כי היה זה באמת דו"ר בן-גוריון.